

LEHMÄN LÄÄKITYS. RAUHOITUSAIINEEN MÄÄRÄ. KUOLEMA.

Diaarinumero: 3490/0033/2017

Lausunnon antopäivä: 1.12.2017

Lausunnonpyytjä X:n mukaan ELL A on tehnyt hoitovirheen siinä, että eläinlääkäri ei runsaan tainnutusaineen käytön jälkeen antanut riittäviä ohjeita toipumisen seurantaan eikä ohjeita siitä, pitäisikö eläin esimerkiksi konevoimin kääntää makaamaan rinnalleen. Lehmä kuoli pian annetun sorkkahoidon jälkeen.

Tapahtumatiedot

ELL A saapui hoitamaan X:n omistamaa, noin viisi vuotta vanhaa siitossonnia ontumisen takia.

Eläin oli vapaana karsinassa eikä sitä saatu kytketyksi lääkkeiden suonensisäistä annostelua varten, joten ELL A joutui antamaan lääkkeitä karsinassa vapaana liikkuvalla eläimelle lihaksensisäisesti. ELL A arvioi eläimen painavan noin 1200 kg. ELL A antoi ksylatsiinia (Nerfasin 20 mg/ml) useina eri kertoina yhteensä noin 55 ml. Osa juoksevaan eläimeen pistetystä lääkkeestä valui eläimen iholle. Kesti noin 1,5 tuntia ennen kuin eläin rauhoittui sen verran, että eläimelle saatiin annetuksi ketamiinia (Ketador 100 mg/ml) lihaksensisäisesti 5 ml kaksi kertaa 5-10 minuutin välein. Tämän jälkeen eläin saatiin kaadetuksi narujen avulla. Hoidon aikana lisättiin ksylatsiinia vielä yhteensä 200 mg kahtena eri annostelukertana.

Sorkkahoidon jälkeen sonni jätettiin makaamaan kyljelleen. ELL A:n mukaan anestesia oli jo tässä vaiheessa keventynyt, eläin yritti nousta ylös ja se hengitti rauhallisesti.

Noin 15 minuuttia eläinlääkärin poistumisen jälkeen sonni oli yrittänyt ylös, mutta oli kuitenkin rojahtanut hengettömänä maahan.

Eläimen omistajan mukaan sonni painoi 900 kg ja se oli ennen toimenpidettä täysin terve ontumista lukuun ottamatta.

ELL A totesi lautakunnalle antamassaan selvityksessä, että jälkikäteen ajateltuna ainoa vaihtoehto olisi ollut kieltäytyä rauhoittamasta sonnia lainkaan, koska tilat eläimen käsittelyyn eivät olleet asianmukaiset tai vaihtoehtoisesti hänen olisi tullut keskeyttää toimenpide, koska sonni ei rauhoittunut valmisteyhteenvedon mukaisilla annoksilla. Tästä olisi kuitenkin seurannut eläinsuojelullinen ongelma, koska kipeä jalka olisi näin ollen jäänyt hoitamatta.

Tapauksen arviointi

Lautakunta toteaa, että eläimen todellisuudessa saamaa lääkemäärää ei voida tarkasti arvioida, koska osa juoksevaan eläimeen pistetystä lääkkeestä valui eläimen iholle. Jos esimerkiksi 60 ml (1200 mg) ksylatsiinia olisi päätynyt eläimeen, annos olisi ollut 900 kg mukaan laskettuna 1,33 mg/kg ja 1200 kg mukaan laskettuna 1 mg/kg. Korkein valmisteyhteenvedon mukainen kerta-annos naudalle lihaksensisäisesti on 0,3 mg/kg eli 13,5 ml 900-kiloiselle eläimelle ja 18 ml 1200-kiloiselle eläimelle. Vaikka lääkettä annettiin useana eri kertana noin kahden tunnin aikana ja tarkkaa lääkemäärää ei voida tietää, on erittäin todennäköistä, että sonnin saama ksylatsiiniannos oli liian korkea. Lääkkeen valmisteyhteenvedon mukaan lihaksensisäisesti annos yli 0,5 mg/kg voi aiheuttaa naudalla henkeä

uhkaavan hengityksen ja verenkierron laman. Ksylatsiinin yliannostusta voidaan hoitaa alfa-2 antagonistilla, esimerkiksi atipametsolilla, mutta niitä ei ole hyväksytty käytettäväksi tuotantoeläimillä.

Käytetty ketamiiniannos lihaksensisäisesti oli 1000 mg eli 1,1 mg/kg (900 kg mukaan) ja 0,8 mg/kg (1200 kg mukaan). Ohjeannos nautaan anestesiaan on 2-5 mg/kg suonensisäisesti. Ketamiiniannos oli huomattavan pieni ja lihaksensisäisen annostelun jälkeen sillä ei voitu saavuttaa riittävää vaikutusta.

Ksylatsiini ja muut alfa-2-agonistit tehoavat huonosti kiihtyneessä tilassa olevaan eläimeen. Kuten ELL A selvityksessään on todennut, edellytyksiä turvalliseen anestesiaan ei ollut ja hänen olisi tullut keskeyttää toimenpide, kun ilmeni, että valmisteyhteenvedon mukaisilla ksylatsiini-annoksilla eläin ei rauhoittunut. Ilmeisesti eläin sai ksylatsiinia liian suuren annoksen jo ennen kaatamista. Ruumiinavauksen puuttumisesta huolimatta on lautakunnan arvion mukaan todettavissa riittävällä todennäköisyydellä, että sonnin kuolema on aiheutunut liian suuresta ksylatsiiniannoksesta. Lääkkeen valmisteyhteenvedossa on myös mainittu liian suuren annostuksen aiheuttamista todennäköisistä haittavaikutuksista.

Lautakunnan ei ole mahdollista arvioida sitä, olisiko ohjeannoksen mukainen ketamiiniannos tehnyt riittävän anestesian, jotta kaksi viimeistä ksylatsiiniannosta olisi voitu jättää antamatta ja eläin ei olisi kuollut.

Eläin kuoli hyvin nopeasti toimenpiteen jälkeen, joten sen nostaminen makaamaan rinnalleen ei todennäköisesti olisi pelastanut kuolemalta.

Annostelemalla ksylatsiinia liian korkean annoksen ELL A on tehnyt eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnasta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetun vahingonkorvausvelvollisuuden perustavan hoitovirheen X:n omistaman sonnin hoidossa.